

vyhověl, když řečený příkaz vydal. Nemá-li matka, jak tvrdí, dostatečných hmotných prostředků, aby příkaz splniti mohla, nechť zakročí u poručenského soudu, aby jí byly ze jmění dítek vydány.

Čís. 1606.

V § 912 obč. zák. vypočítávají se pouze možné druhy vedlejších nároků. Jejich podmínky a rozsah určují se příslušnými zvláštními předpisy. Tak na př. ohledně ujednané pokuty, k níž poukazuje se ku konci § 912 obč. zák., platí ustanovení § 1336 obč. zák. Snižuje ujednanou pokutu, postupuje soud podle § 273 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1922, Rv II 356/21.)

Soudním smírem zavázala se žalobkyně, že vrátí žalovanému celou řadu svršků, žalovaný pak měl žalobkyni zaplatiti 20.000 K, při čemž bylo ujednáno, že, kdyby žalobkyně žalovanému v jisté lhůtě věci nevrátila, bude míti žalovaný na vůli, jejich vydání vymáhati, nebo žádati za ně náhradu 10.000 K. Žalobkyně některých věcí nevrátila, pročež si žalobce strhl 10.000 K ze shora zmíněných 20.000 K. Žalobě, již domáhala se žalobkyně snížení ujednané pokuty 10.000 K na 1.000 K, vyhověl procesní soud první stolice potud, že snížil ujednanou pokutu na 5.000 K. Důvod y. Strany ujednaly pokutu 10.000 K pro ten případ, kdyby žalobkyně do ustanovené doby žádných věcí, ve smíru uvedených, nevrátila, nebo kdyby jen některé z věcí těch nevrátila, neboť pak by je totiž všechny — také nevrátila. Avšak soud jest toho mínění, že žalovaný dle obsahu této ujednané pokuty jest jen oprávněn buď vymáhati vydání věcí, když by mu všechny nebo třeba jen jedna vrácena nebyla, anebo na místě vymáhání těchto věcí, totiž všech žádati 10.000 K a nikoliv ponechat si některé (třeba polovici) z věcí a vedle toho žádati 10.000 K. Tento výklad pokuty opírá se o obsah smíru a o zákonné ustanovení § 1338 obč. zák. (§ 169 nov.), »že lze žádati konvencionální pokutu vedle plnění, pokud se týče vymáhání původního požadavku tehdy, když byla vyjednána konvencionální pokuta pro nedodržení času nebo místa plnění původního požadavku, kdežto v tomto případě ujednána byla konvencionální pokuta pro nesplnění původního požadavku, kterýž ovšem nesplněn jest i tehdy, když sebe menší část jeho splněna nebyla«. Tomuto názoru neodporuje zásadně ani prohlášení obou stran při jednání 9. května 1921, že i pro ten případ míněno bylo od stran placení konvencionální pokuty 10.000 K, kdyby i jen jedna věc nebyla vrácena, a rovněž tak neodporují názoru tomu výpovědi svědků, kteří udali, že se při smíru vyjádřil Dr. W. k nynější žalobkyni jako tehdejší její zástupce: »Když víte, že zboží máte všechno, které udáváte, můžete přistoupiti i na srážku 10.000 K.« Dr. W. chtěl tím zajisté naznačiti žalobkyni jenom to, že výška konvencionální pokuty jest pro ni bezvýznamnou, když žalobkyně určitě ví, že má doma všechny ty věci, k jichž vrácení se měla zavázati a když věci ty může všechny vrátiti a všechny je vrátí. Jestliže si strany smírem vyjednaly, že žalovaný má na vůli vymáhati vydání věcí nebo žádati za ně náhradu 10.000 K, kdyby mu je žalobkyně v udanou dobu nevrátila, tu mohl by požadovati žalovaný také jenom

10.000 K, kdyby mu žalobkyně vůbec žádné z těch věcí nevrátila, neboť jak již shora uvedeno, nevyjednaly si strany, že muže žalovaný, když mu žalobkyně v čas věci vydá, vymáhati tyto a žádati zároveň vedle toho 10.000 K. Soud vidí v 10.000 K — konvencionální pokutu dle § 1336 obč. zák. (§ 169 nov.) a dle § 912 obč. zák. ujednanou za všechno zboží, které žalobkyně měla vrátiti, a vidí v tom tuto konvencionální pokutu (náhradu interese) nejenom vzhledem k obsahu smíru samého, nýbrž i také vzhledem k velikosti náhrady interese, jak žalovaný při uzavírání smíru to na mysli míti mohl, přihlížel-li jednak ke skutečné ceně věcí, a dále k tomu, co by při prodeji věcí jako obchodník vyzískal. Těchto 10.000 K zahrnuje zajisté dle odhadu některých věcí znalcem S., dle čehož i ostatní věci přibližně odhadnouti se dají, nejen skutečnou nákupní cenu všech věcí, které žalobkyně vrátiti měla, nýbrž i příslušný obchodní zisk, jaký žalovaný při prodeji věcí na mysli míti mohl. Žalovaný byl by se jinak zajisté se žalobkyní nedohodl na konvencionální pokutě 10.000 K a nebyl by zajisté smír podepsal, kdyby dle obsahu smíru musel míti za to, že může žádati od žalobkyně i tehdy jenom 10.000 K, kdyby mu žalobkyně vůbec žádnou z věcí nevrátila. Námitky žalovaného, že v tomto sporu není směrodatnou pouze cena věcí, nýbrž i to, že žalovaný utrpěl škodu materiální i imateriální, že utrpěl škodu na obchodní pověsti a že by si žalovaný mohl strhnouti třeba za jedinou scházející věc, i když by si ostatní podržel, celých 10.000 K, jeví se býti až na jedinou okolnost úplně nesprávné. Správnou jest námitka ta jen potud, že pro posouzení ujednaného interese dle § 912 obč. zák., na kteréžto zákonné ustanovení se žalovaná strana odvolávala, a kteréžto interese §em 912 a též §em 1336 obč. zák. skutečně jest míněno, jedině cena nevrácených věcí směrodatnou není. Opačné tvrzení strany žalující nelze zajisté označiti za správné. Naproti tomu nutno dle názoru soudu určití velikost náhrady požadovaného interese dle skutečného materiálního poškození žalovaného a nikoliv také dle jakési imateriální škody, na příklad, že žalovaný chtěl míti dotyčným smírem všecky právní poměry uspořádány. Tvrzené poškození pověsti dalo by se po případě snad za jiných okolností odhadnouti také nějakou peněžitou náhradou, ale v tomto případě jistě o nějaké takové poškozené pověsti nelze mluvíti, neboť nelze přece důvodně tvrditi, že žalovaný utrpěl imateriální škodu nebo poškození pověsti tím, že mu žalobkyně nevrátila dětskou čepici a že tudíž žalovaný za čepici tu jest oprávněn žádati 10.000 K. Žalovaná strana zastává podobný názor, tvrdíc, že žalovaný jest oprávněn i za jediný scházející předmět požadovati 10.000 K konvenční pokuty. Dle názoru soudu možno odhadnouti nejspřávněji výši náhrady interese jak je toto míněno v § 1336 a 912 obč. zák. v tomto případě tím způsobem, že se stanoví jednak cena nevrácených věcí a za druhé obchodní zisk, jaký mohl žalovaný při prodeji věcí míti. Vezmou-li se za základ znalcem uvedené vyšší ceny nevrácených předmětů jakosti udávané žalovaným, činí celková cena všech těchto předmětů právě 5000 K. Počítá-li se průměrná cena věcí dle toho, jak ji znalec ten při téže jakosti nejvíce a nejméně uvádí, činí tato průměrná cena 4450 K. Znalec uvádí, že věci ty cenil dle nákupní ceny a že cena prodejní je až o 10—20 proc. větší a činila by dle toho průměrná cena prodejní též kolem 5000 K. I když vezme se za základ 3500 K, nač zástupci stran, chtějíce se vyhnouti dalšímu provádění důkazů o jakosti nevrácených před-

měti a tudíž dalšímu odročování sporu, — při ústním jednání věci ty ocenili, a připočte-li k tomu asi 45 proc. zisku, s jakým žalovaný při poválečných poměrech též počítati mohl, rovněž přijde se k 5000 K. Soud uznal tudíž ve smyslu § 273 c. ř. s. těchto 5000 K za přinčřenou náhradu interese ve smyslu §§ 1336, 912 obč. zák. mezi stranami ujednaného, pokládal za prokázáno, že žalovaným požadovaná konvencionální pokuta 10.000 K jest přemrštěna a snížil ji proto dle § 1336 obč. zák. na 5000 K. O d v o l a c í s o u d k odvolání žalovaného rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Odvolatel poukazuje na to, že dle úmyslu stran nešlo jen o konvenční pokutu, nýbrž též o náhradu interese, snížení výrokem soudu nepodléhající, ve smyslu § 912 obč. zák.; k tomu dlužno připomenouti, že též prvý soud se k tomuto názoru částečně přikloňuje, spatřuje v 10.000 K konvenční pokutu dle § 1336 a dle § 912 obč. zák. Odvolací soud však tohoto názoru částečně nesdílí; on má za to, že vzhledem k prohlášení stran jde zde jen o konvenční pokutu ve smyslu § 1336 obč. zák. Neboť, je-li pravda, že dle úmyslu stran žalovaný za jedinou nevrácenou věc v nepatrné ceně by byl povinen zadržeti 10.000 K, nemohlo se jednati o náhradu aneb interese po rozumu § 912 obč. zák., nýbrž jen o konvenční pokutu, jejíž smluvená výše často nebývala v poměru s utrpěnou škodou. Dle § 1336 obč. zák. odstavec druhý náleží soudu ve všech případech, aby konvenční pokutu snížil, prokáže-li dlužník její nepřiměřenost, ovšem nelze ji snížit na takový peníz, který by nedosáhl ani výše skutečně utrpěné škody. V tomto případě nelze o tom pochybovati, že konvenční pokuta v celé umluvené výši 10.000 K by nebyla v poměru ku škodě, žalovaným utrpěné, uváží-li se, že dle souhlasného udání stran cena nevrácených věcí činí pouze 3500 K. Vzhledem k této ceně věcí a zisku, který žalovaný prodejem těchto věcí mohl docíliti, jeví se 5000 K, na které první soud konvenční pokutu snížil, býti přiměřeným. Toto rozhodnutí bylo by správným i v tom případě, kdyby se smíru rozuměti mělo tak, že 10.000 K míněno bylo jako hodnota všech věcí, které žalobkyně žalovanému vrátiti měla, a že by je bylo snížit v poměru cen nevrácených věcí. I v tomto případě obdržel žalovaný více, než mu příslušelo.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Názor žalovanou stranou ještě v dovolání hájený, že ustanovením § 912 obč. zák. byl založen zvláštní nárok na náhradu škody, jež oproti konvenční pokutě (§ 1336 obč. zák.) nazývá »interese«, jest právně mylným. Neboť v § 912 obč. zák. jest prostě jen vypočítáno příslušenství hlavního závazku, a jsou v něm jako předmět vedlejší obligace uvedeny mezi jiným úroky z prodlení, náhrada způsobené škody, nebo toho, co druhému na tom záleží, že závazek nebyl řádně splněn (t. j. id quod interest) a konečně co si strana v tomto případě vymínila (t. j. konvenční pokuta). Všechny tyto čtyry druhy vedlejších závazků jsou každý pro sebe zvláštním způsobem odškodnění, o němž jedná třicátá hlava občanského zákona, a v jejích předpisech (§ 1293 a násl.) nikoli však v § 912 obč. zák., sluší spatřovati právní důvod těchto vedlejších závazků. Rozdíl mezi náhradou tak zvaného »interese«, které hledíc k §§ 1323 a 1324 obč. zák., zahrnuje v sobě kromě náhrady škody, skutečně vzešlé, i ušlý zisk, a mezi konvenční pokutou, která jest smluveným ekvivalentem

tohoto interese (viz znění § 912 obč. zák. shora uvedený, a citace § 912 v § 1336 obč. zák.), záleží v podstatě v tom, že věřitel, tvrdící, že nesplněním závazku, nebo nepořádným splněním jeho utrpěl škodu, musí výši této své škody dokázat, kdežto, byla-li ujednána na tyto případy již napřed určitá suma peněžítá (konvenční pokuta), není ohledně újmy věřitelovy vůbec třeba důkazu, a smluvená pokuta propadne i tehda, nevrátila-li z nesplnění nebo z vadného splnění škoda žádná, ovšem však naopak nemůže věřitel žádati náhradu škody její obnos převyšující, jelikož konvenční pokuta byla smluvena v zájmu obou stran. Hledíc k obsahu soudního smíru ze dne 28. dubna 1919, dle něhož se nynější žalobkyně — tehda žalovaná — zavázala, určité věci tam blíže vyjmenované vrátiti do 30. dubna 1919 nynějšímu žalovanému — tehda žalobci — a dle něhož bylo mezi nimi dále ujednáno, že František Z. bude míti na vůli, kdyby Růžena V-ová (nynější žalobkyně) tyto věci v udanou dobu nevrátila, buď jejich vydání vymáhati anebo žádati za vše náhradu 10.000 K, dlužno právní názor odvolacího soudu, že tu jde o smluvenou konvenční pokutu, pokládati za správný, jelikož jest nepochybné, že může konvenční pokuta býti smluvena i tím způsobem, že si nevinný věřitel zadrží ujednaný peníz, který by jinak musil vyplatiti. Poněvadž obě strany dle svých tvrzení citovaný obsah smíru vykládají souhlasně v ten rozum, že konvenční pokuta 10.000 K byla umluvena nejen kdyby nebyla žádná z věcí vrácena, nýbrž i také pro ten případ, kdyby nebyla vrácena třeba i jen jedna věc, že tedy pokuta ta propadne, jak v tom případě, nebude-li slib, Růženu V-ovou daný, vůbec splněn, aneb nebude-li splněn řádným způsobem, a poněvadž odvolací soud souhlasně se soudem prvním tento úmysl stran, ve kterém smír uzavřely, zjišťil, nelze zjištění tomu v řízení dovolacím odporovati s hlediska čís. 2 § 503 c. ř. s. a jest proto výtku dovolatelova, že řízení odvolací pro nepřipuštění důkazu výsledkem stran zůstalo kusým, neodůvodněna. Dovolatel uplatňuje sice také ještě důvod čís. 3 § 503 c. ř. s., který shledává v tom, že odvolací soud tím, že pominul »výsledek« — správně obsah výpovědí svědeckých, vzal za základ svého rozhodnutí předpoklad, nesrovnávající se se spisy, ale výpovědi svědků, o nichž se prý odvolací soud nezmiňuje, dle dovolání samého neobsahují žádného rozporu se zjištěním odvolacího soudu, který výslovně a správně v souhlase se spisy v rozsudku svém praví, že se výpovědi těchto svědků se shora uvedeným přednesem stran úplně shodují. Není tedy důvod čís. 3 § 503 c. ř. s. po zákonu proveden. Otázka, zda-li shora uvedenou úmluvu stran podle zjištěného úmyslu stran sluší posuzovati jako úmluvu o konvenční pokutě, či, jak dovolatel míní, jako úmluvu o zaplacení interese dle § 912 obč. zák., spadá do oboru právního posouzení věci. Jelikož tu o konvenční pokutu jde, jest soud vedle § 1336 odstavec druhý obč. zák. oprávněn náhradní peníz snížit, byl-li dlužníkem prokázán jako upřílišněný. Dovolání, vytýkající, že odvolací soud neprávem pominul za účelem objasnění této otázky připustiti důkaz výsledkem stran, přehlíží, že soudu dle § 273 c. ř. s. přísluší právo, aby, jde-li o náhradu škody nebo interese, za určitých podmínek tam uvedených, tento náhradní peníz ustanovil sám dle svého volného uvážení, aniž by mu bylo třeba prováděti důkazy, stranami v tom ohledu nabízené. Jak z rozsudku prvního soudu vyplývá, obě strany v řízení před první stolicí shodly se na tom, že si nevrácené věci oceňují na 3500 K a učinily tak po pro-

vedeném již před tím důkazu znaleckém proto, aby se vyhnuly dalšímu provádění důkazů o jakosti nevrácených předmětů. Jestliže za těchto okolností odvolací soud nepřipustil důkazu výsledkem stran o tom, zdali náhradní peněz 10.000 K jest upřílišněný, a přiklonil se k názoru prvního soudu, který, opíraje se mezi jiným o posudek znalce i o uvedené ocenění stran, shledal přiměřeným peněz 5000 K jako konvenční pokutu, nelze v tom spatřovati ani neúplnost řízení, ani nesprávné právní posouzení věci.

Čís. 1607.

Zboží jest v nákladním listu přesně označiti názvy, jak uvedeny jsou v tarifu. (Nelze je označiti jako »alte Fetzen«.) Jinak vypočte se dovozní dle tarifu normálního.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1922, Rv II 366/21.)

Zalobce odeslal dráhou zboží, jež označil v nákladním listu jako »alte Fetzen«. Dráha vypočetla dovozní dle normálního tarifu na 1034 K 20 h a vybrala je při dodání zboží od příjemce. Žalobce domáhal se na dráze 313 K 20 h, ježto dopravné bylo vyměřiti dle položky tarifové pro »alte Lumpen, Hadern, Strazzen« penězem 721 K. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl. Důvody: Není zákonného předpisu, jenž by odesílatele nutil, by označil zboží v nákladním listě právě výrazem, obsaženým v tarifu, nýbrž příslušné hranice jest hledati v ustanovení § 57 žel. dopr. ř. V tomto případě nejde o nesprávné označení zboží, poněvadž zaslány byly »alte Fetzen«, jež jsou přece totožnými s »alte Lumpen«. Označení oněch těmito vylučuje záměnu se zbožím jiného druhu. Ostatně plyne z nákladního tarifu, že výraz »Lumpen« byl volen pouze příkladmo a že ho lze jinými výrazy (Hadern, Strazzen) nahraditi. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Dle obsahu nákladního listu jsou ustanovení žel. dopr. ř. a tarifu součástíkou dopravní smlouvy mezi stranami. Dle prováděcího ustanovení v § 56 žel. dopr. ř. jest třeba označiti zboží terminem v klasifikaci zboží stanoveným. Také z tarifu pro zboží nákladní díl I (odděl. B) částka A III i vysvítá, že pro označení zboží v nákladním listě platí ustanovení prováděcí v § 56 žel. dopr. ř., že odesílatel musí zboží označiti terminem v klasifikaci zboží použitým, jinak že se dopravné vypočítá dle tarifu normálního. Přesného tohoto označení jest zapotřebí již z té příčiny, by dráha mohla zkouseti ihned obsah zásilky dle § 58 žel. dopr. ř., žádá-li odesílatel použití jiného tarifu. Poněvadž odesílatel nepoužil terminu v tarifu stanoveného, byla dráha oprávněna vypočítati dopravné dle tarifu normálního.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Rozhodným jest obsah nákladního listu, pojmenování zboží v něm. V nákladním listě bylo zboží označeno »Alte Fetzen«. Takové pojmenování není uvedeno v položce L-4 díl I. odděl. B a žalobce nepojmenoval tedy zboží tak, jak tam předepsáno (§ 56 V dopr. ř.). Pojmenoval-li zboží jinak, nepojmenoval je podle předpisu, nýbrž libovolně, a nese důsledky